

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และขอเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "ปัญหาการเรียนและการสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่นี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาสภาพการเรียนและการสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่ ระดับที่ห้าในกรุงเทพฯ ปัญหาและอุปสรรคของการเรียนและการสอนสังคมศึกษาในแง่ที่เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ประมวลการสอน หนังสือแบบเรียน วิธีสอน ความพอเพียงและการใช้อุปกรณ์การสอนของครู กิจกรรมประกอบการเรียนการสอน และการวัดผลสังคมศึกษา และศึกษาความคิดเห็นและขอเสนอแนะของครูที่จะปรับปรุงการสอนสังคมศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

วิธีดำเนินงานวิจัย ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างประชากร เป็น 2 ประเภท คือ ครูสอนสังคมศึกษาจำนวน 30 คน และนักศึกษาผู้ใหญ่จำนวน 300 คน จากโรงเรียนผู้ใหญ่วิทยาลัยระดับที่ห้าในกรุงเทพฯ รวม 10 โรงเรียน รวมตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 330 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม 2 ชุด แบบหนึ่งสำหรับครูสังคมศึกษา และอีกแบบหนึ่งสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ แบบสอบถามทั้ง 2 ชุดนี้ ประกอบด้วยคำถามแบบเลือกตอบแบบปลายเปิด และแบบประเมินค่า

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมา 310 ฉบับ เป็นแบบสอบถามของครูสังคมศึกษา 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และแบบสอบถามของนักศึกษาผู้ใหญ่ 280 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 93.33 คำตอบที่นำมาวิจัยจึงมีจำนวนทั้งสิ้น 310 ชุด ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติโดยการแจกแจงความถี่ของคำตอบแต่ละรายการจากแบบสอบถาม แลวนำมากระจายการร้อยละ ส่วนคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ผู้วิจัยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ยของคำตอบและหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของน้ำหนักคำตอบ แล้วจึงนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ในรูปของตารางและอธิบายประกอบ

ผลของการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถามของครูสังกัดศึกษา สรุปลikeดังนี้คือ

ภาคที่ 1 สภาพทั่ว ๆ ไปของครูสังกัดศึกษา

ครูสังกัดศึกษาที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้รวมทั้งสิ้น 30 คน จำแนกตามเพศเป็นครูชาย 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และครูหญิง 21 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 อายุของครูต่ำสุดคือ 25 ปี อายุสูงสุด 58 ปี อายุเฉลี่ยของครูสังกัดศึกษา 37.16 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอายุเฉลี่ย 8.09 ปี พื้นความรู้ของครูสังกัดศึกษา วุฒิสามัญจำแนกเป็นสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.66 มัธยมศึกษาปีที่ 8 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.35 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 39.99 วุฒิครูจำแนกเป็นวุฒิต่าง ๆ คือ ครุศาสตรมหาบัณฑิต 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.66 ครุศาสตรบัณฑิต 6 คน คิดเป็นร้อยละ 19.99 อักษรศาสตร์และครุศาสตรบัณฑิต 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.36 การศึกษามัธยมศึกษา 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.33 และประกาศนียบัตรพิเศษมัธยมศึกษา 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.66 ครูทั้ง 30 คน จำแนกตามวิชาเอกและวิชาโทที่เลือกเรียนมีดังนี้ วิชาเอกที่เลือกเรียนสูงสุด คือ สังกศศึกษา 18 คน คิดเป็นร้อยละ 59.99 วิชาโท ที่เลือกเรียนสูงสุด คือ ภาษาไทย 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.37

ครูสังกัดศึกษาจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.34 เคยได้รับการอบรมฝึกฝนพิเศษทางการสอนวิชาสังกัดศึกษา ประมาณเวลาที่ได้รับการอบรมอย่างน้อยที่สุด 1 วัน สูงสุด 90 วัน ครูสังกัดศึกษาเป็นครูมาแล้วอย่างน้อยที่สุด 2 ปี สูงสุด 54 ปี จำนวนปีที่สอนเฉลี่ย 9.57 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.05 ปี ครูสังกัดศึกษา 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ทำงานตอนกลางวันที่โรงเรียนภาคปกติซึ่งโรงเรียนผู้ใหญ่มุสลิมสถานที่ทำการสอน จำนวนชั่วโมงที่สอนในโรงเรียนภาคปกติอย่างน้อยที่สุด 15 ชั่วโมง สูงสุด 22 ชั่วโมง จำนวนชั่วโมงที่สอนเฉลี่ย 17.6 ชั่วโมง เบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.09 ชั่วโมง

ครูสังกัดศึกษาสอนวิชาสังกัดศึกษามาแล้วอย่างน้อยที่สุด 1 ปี สูงสุด 37 ปี จำนวนปีที่สอนเฉลี่ย 9.57 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.43 ปี ครูสังกัดศึกษาสอนวิชา

สังคมศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่อายุน้อยที่สุดสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง สูงสุดสัปดาห์ละ 9 ชั่วโมง จำนวนชั่วโมงเฉลี่ยต่อสัปดาห์ 5.33 ชั่วโมง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.98 ชั่วโมง

นอกจากการสอนสังคมศึกษาในตอนกลางวัน ครูสังคมศึกษาต้องทำงานอื่น ๆ อีก ส่วนใหญ่เป็นครประจำชั้น เหตุผลที่ครูสังคมศึกษาชอบสอนวิชาสังคมศึกษาเพราะได้รับการศึกษาในแขนงนี้มาโดยเฉพาะ และมีความถนัดในการสอนวิชานี้คิดเป็นอันดับที่ 2

ภาคที่ 2 ปัญหาที่ครูประสบในการสอนวิชาสังคมศึกษา

ครูส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 39.99 ยังมีความสงสัยของใจอยู่บ้างในวิธีการจัดการศึกษา หลักสูตรและการวัดผลของโรงเรียนผู้ใหญ่อันดับที่ 5 และครูส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 53.55 ตอบว่าที่สมัครสอนในโรงเรียนผู้ใหญ่เพราะใจรัก

หนังสือที่ครูใช้อ่านประกอบการสอนมากจัดเป็นอันดับที่ 2 คือแบบเรียนสังคมศึกษาในชั้นต่าง ๆ รองลงมาอันดับที่ 3 คือ หนังสืออ้างอิง สารคดี หนังสือพิมพ์ นิตยสารและบทความต่าง ๆ ครูสังคมศึกษา ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยการฟังวิทยุมากจัดเป็นอันดับที่ 2 รองลงมาคืออ่านหนังสือและคนควาในหอสมุด คุุโทรทัศน์

ครูส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาเรื่องหลักสูตรที่ว่าวิชาสังคมศึกษาเนื้อหาวิชามากเกินไป เนื้อหาหลักสูตรแต่ละระดับชั้นซ้ำซ้อนกันนั้นสำคัญจัดเป็นอันดับที่ 3 สำหรับปัญหาเรื่องเวลาเรียนสังคมศึกษาที่กำหนดไว้ต่อสัปดาห์ ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 66.66 เห็นว่าควรเพิ่มชั่วโมงให้มากขึ้น

สำหรับปัญหาประมวลการสอนนั้น ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 29.99 ตอบว่าใช้ประมวลการสอนของโรงเรียนภาคปกติ/ ขอบกพร่องของประมวลการสอนที่ครูส่วนใหญ่เห็นคือเนื้อหาของประมวลการสอนล้าสมัย เขียนคลุมเครือและยอมากเกินไป ข้อเสนอของครูส่วนใหญ่เกี่ยวกับการปรับปรุงประมวลการสอนคือควรมีการประชุมครูสังคมศึกษาจากโรงเรียนต่าง ๆ เป็นกลุ่มย่อย เพื่อปรับปรุงประมวลการสอนร่วมกัน

ปัญหาเรื่องหนังสือแบบเรียนนั้น ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าหนังสือแบบเรียนมีเนื้อหาล้าสมัยไม่ทันต่อเหตุการณ์ และไม่สัมพันธ์กับหลักสูตรใหม่ โดยเฉพาะวิชาหน้าที่พลเมือง

สำหรับเรื่องเกี่ยวกับวิธีสอนนั้น ครูส่วนใหญ่เตรียมการสอนอย่างดีทุกครั้ง ครูส่วนใหญ่กำหนดวัตถุประสงค์ก่อนทำการสอนของแต่ละเรื่องหรือแต่ละครั้ง วิธีสอนที่ครูใช้มากเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่การอธิบายบทเรียนประกอบการใช้อุปกรณ์การสอน และที่ใช้เป็นอันดับที่ 2 คือ การสอนแบบบรรยายที่ครูส่วนใหญ่ใช้คือบรรยายประกอบการซักถาม ครูส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 39.99 ไม่ได้ใช้เทคนิคการสอนสังคัมศึกษาแผนใหม่เลย หลังการสอนครูมีความรู้สึกสนุกที่จะศึกษาค้นคว้าปรับปรุงการสอนให้ดียิ่งขึ้นไปอีกคิดเป็นอันดับที่ 1 อุปสรรคที่ทำให้ครูสอนไม่คิดเป็นอันดับที่ 1 คือ การสอนในเวลากลางคืนต้องเร่งสอนเพราะมีชั่วโมงเรียนน้อยกว่ากลางวัน ปัญหาการสอนที่เกิดจากตัวนักศึกษาคิดเป็นอันดับที่ 1 คือ นักศึกษาขาดเรียนบ่อย ✓

ส่วนเรื่องการจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน ปัญหาที่ครูส่วนใหญ่ประสบในการจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนคิดเป็นอันดับที่ 1 คือ เนื้อหาวิชาสังคัมศึกษามากเกินไป จนไม่มีเวลาจัดกิจกรรมในชั่วโมงสอนได้

สำหรับเรื่องอุปกรณ์การสอนนั้น อุปกรณ์การสอนที่ครูใช้ค่อนข้างมากคือแผนที่ ครูส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 89.95 เห็นว่าการใช้อุปกรณ์การสอนช่วยให้นักศึกษาสนใจและเข้าใจบทเรียนได้ดี ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การสอนที่จัดเป็นอันดับที่ 1 คือ ไม่มีอุปกรณ์เพียงพอ

วิธีการวัดผลที่ครูใช้มากจัดเป็นอันดับที่ 2 คือ ไขข้อทดสอบแบบปรนัยและอัตนัยรวมกัน กำหนดเวลาการวัดผลที่ครูใช้มากจัดเป็นอันดับที่ 1 คือ วัดผลเมื่อสอนจบบทเรียนหนึ่ง ๆ ครูจำนวนมากคิดเป็นร้อยละ 46.66 ไม่มีปัญหาในการวัดผลสังคัมศึกษา

ภาคที่ 3 ข้อเสนอแนะของครูสังคัมศึกษาในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษา

ครูสังคมศึกษาได้เสนอความคิดเห็นให้มีการปรับปรุงหลักสูตรและประมวลการ
สอน หนังสือแบบเรียนเป็นอันดับที่ 1 ครูจำนวนมากคิดเป็นร้อยละ 39.93 เสนอแนะให้
จัดหลักสูตรให้ต่อเนื่องตามลำดับชั้น ครูส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 33.37 เสนอแนะให้ปรับปรุง
แบบเรียนให้ทันสมัย ครูส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 33.34 เสนอแนะให้มีการอบรมครูผู้สอน
วิชาสังคมศึกษาบ่อย ๆ ให้เข้าใจวิธีการสอนแบบใหม่ และสามารถนำไปใช้สอนได้อย่าง
มีประสิทธิภาพ ครูส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 46.66 เสนอแนะให้มีการจัดอุปกรณ์ให้เหมาะสม
ทันสมัยและมีจำนวนเพียงพอ ครูส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 80.00 เสนอแนะให้นักศึกษามี
ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและกิจกรรมที่จัดควรเป็นกิจกรรมที่ทันสมัยและสามารถนำไปใช้
ในชีวิตประจำวันได้ ครูส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 39.93 เสนอแนะให้มีการปรับปรุงวิธีการ
วัดผลให้มีประสิทธิภาพ

ผลของการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถามของนักศึกษาผู้ใหญ่สรุปได้ดังนี้ คือ

ภาคที่ 1 สภาพทั่วไปของนักศึกษาผู้ใหญ่

นักศึกษาผู้ใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้รวมทั้งสิ้น 280 คน จำแนก
ตามเพศเป็นชาย 158 คน คิดเป็นร้อยละ 56.43 เป็นหญิง 122 คน คิดเป็นร้อยละ
43.57 อายุต่ำสุด 15 ปี อายุสูงสุด 33 ปี อายุเฉลี่ย 20.94 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ของอายุคือ 3.72 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ
59.64 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 40.36 นักศึกษาจำนวน
280 คนนี้ กำลังศึกษาอยู่แผนกทั่วไป 58 คน คิดเป็นร้อยละ 20.71 แผนกวิทยาศาสตร์
106 คน คิดเป็นร้อยละ 37.85 และ แผนกศิลปะ 116 คน คิดเป็นร้อยละ 41.44

เมื่อจบการศึกษาชั้น ม.ศ.5 แล้ว นักศึกษาส่วนใหญ่จำนวน 218 คน คิดเป็น
ร้อยละ 77.85 จะศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา นักศึกษาผู้ใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะ
วิชาสังคมศึกษาคือ สังคมศึกษามีประโยชน์ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจถึงปัญหาประจำวันและ
สามารถใช้เหตุผลแก้ปัญหาได้จัดเป็นอันดับที่ 2

ภาคที่ 2 ปัญหาที่นักศึกษาผู้ใหญ่ประสบในการเรียนวิชาสังคมศึกษา

หนังสือที่นักศึกษาผู้ใหญ่ไขคนคว่าประกอบการเรียนสังคมศึกษาเป็นอันดับที่ 1 คือ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร และแหล่งที่นักศึกษาผู้ใหญ่ไขคนคว่าในการเรียนสังคมศึกษาเป็นอันดับที่ 2 คือ หอสมุดแห่งอื่น ๆ

สำหรับเวลาเรียนวิชาสังคมศึกษาที่กำหนดไว้ตลอดปีค่าที่ตามหลักสูตรนั้นนักศึกษาส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 65.71 เห็นว่าเหมาะสมดีแล้ว - หลักสูตรสังคมศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนักศึกษาส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 57.14 เห็นว่ายังไม่เหมาะสมควรปรับปรุงแก้ไข

นักศึกษาผู้ใหญ่เห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับหนังสือแบบเรียนที่จัดเป็นอันดับที่ 1 คือ เนื้อหาดำสมัยไม่ทันต่อเหตุการณ์ และบางตอนไม่ละเอียดและยากเกินไป

นักศึกษาผู้ใหญ่และเพื่อนเห็นว่าครูสอนวิชาสังคมศึกษามีความรู้ดี มีวิธีสอนดีจัดเป็นอันดับที่ 1 ครูสังคมศึกษาที่นักศึกษาต้องการเป็นอันดับที่ 1 คือครูที่สอนเก่ง ทำให้นักเรียนเรียนด้วยความสนุกเพลิดเพลิน ครูส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 34.60 มีความรู้สึกว่าการเรียนวิชาสังคมศึกษาทำให้รู้จักนำเอาเนื้อหาวิชาที่เรียนมาเปรียบเทียบกับสภาพจริง ๆ ได้ วิธีสอนที่ครูใช้มากที่สุดคืออธิบายตามบทเรียนในหลักสูตรแล้วให้นักศึกษาจดวิธีสอนที่นักศึกษาผู้ใหญ่ชอบเป็นอันดับที่ 1 คือ อธิบายบทเรียนแล้วใช้อุปกรณ์การสอนประกอบ

กิจกรรมประกอบการเรียนการสอนที่นักศึกษาต้องการให้ครูจัดทำมากที่สุดคือทัศนศึกษา ความคิดเห็นอันดับที่ 1 เกี่ยวกับประโยชน์ของการจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนคือ ช่วยส่งเสริมการเรียนในชั้นให้ดีขึ้น

นักศึกษาลส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 78.21 เห็นว่าการใช้อุปกรณ์การสอนของครูทำให้เข้าใจบทเรียนดีขึ้นมาก นักศึกษาร้อยละ 89.28 เห็นว่าอุปกรณ์การสอนที่ครูใช้มากที่สุดคือลูกโลกและแผนที่ นักศึกษาลส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 47.49 คิดว่าครูใช้อุปกรณ์การสอนบางครั้ง หนังสือนอกเหนือจากหนังสือของกระทรวงศึกษาธิการที่ครูมอบหมายให้นักศึกษาอ่านจัดเป็นอันดับที่ 2 คือ หนังสือแบบเรียนสังคมศึกษาที่บุคคลอื่นแต่ง

วิธีการวัดผลที่ครูใช้มากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 คือ ข้อทดสอบทั้งแบบปรนัยและ
 อัดนัย กำหนดเวลาที่ครูชอบทำการวัดผลเป็นอันดับที่ 1 คือ ทุกครั้ง เมื่อสอนจบบทเรียน
 หนึ่ง ๆ นักศึกษาส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 65.35 ต้องการให้วัดผลทุกครั้งทั้งจบบทเรียน

ภาคที่ 3 ข้อเสนอแนะของนักศึกษาผู้ใหญ่ในการปรับปรุงการเรียนการสอน
 วิชาสังคมศึกษาให้ดีขึ้น

นักศึกษาส่วนใหญ่เพียงร้อยละ 26.79 ให้ข้อเสนอแนะว่าควรเพิ่มเนื้อหาใน
 หลักสูตรให้มากขึ้น เพื่อให้มีเรื่องราวที่น่าสนใจและสาระสำคัญมากขึ้น นักศึกษา
 ส่วนใหญ่เพียงร้อยละ 32.14 ให้ข้อเสนอแนะว่าควรปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัย ให้ละเอียด
 โดยเน้นความสำคัญทางเนื้อหาวิชาที่เป็นประโยชน์และลดสิ่งที่ไม่มีความสำคัญออกเสีย
 นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 26.88 ให้ข้อเสนอแนะว่าควรปรับปรุงวิธีสอนให้ทันสมัยและ
 มีวิธีการใหม่ ๆ ที่จะทำให้นักเรียนสนใจและเข้าใจบทเรียนยิ่งขึ้น นักศึกษาส่วนใหญ่
 ร้อยละ 35.72 ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมืออุปกรณ์ประกอบการสอนบางบทเรียนหรือทุก ๆ
 บทเรียนอย่างพอเพียง นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 23.69 ให้ข้อเสนอแนะว่าควรจัดทัศน
 ศึกษาร่วมกับการเรียนบาง นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 37.50 ให้ข้อเสนอแนะว่าหลัง
 จากสอนจบบทเรียนแต่ละบทควรมีการวัดผลทุกครั้งเพื่อประโยชน์ในการทบทวนความรู้
 และความเข้าใจของนักศึกษา

อภิปรายผลของการวิจัย

ข้อเท็จจริงที่พบในการวิจัยครั้งนี้ มีความใกล้เคียงหรือแตกต่างกับการวิจัย
 ในครั้งก่อน ๆ ของผู้วิจัยหลายท่านคือ

1. นักศึกษาผู้ใหญ่ส่วนใหญ่เห็นว่าครูสอนวิชาสังคมศึกษามีความรู้ดี มีวิธี
 สอนดี จากการค้นพบครั้งนี้ครูส่วนมากสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีทางการศึกษาเช่น
 การศึกษามัธยมศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต ฯลฯ และส่วนใหญ่เลือกเรียนวิชาเอกและโททาง

สังคมศึกษา ทั้งยังได้รับการฝึกฝนอบรมพิเศษทางการสอนสังคมศึกษาจึงทำให้มีความรู้ดี มีวิธีสอนดี

ผลการค้นคว้าครั้งนี้ใกล้เคียงกับผลการค้นคว้าของจารย์ จิตนุสนธิ¹ ที่พบว่าครูส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาชั้นปริญญาตรีขึ้นไป

แต่ผลการค้นคว้าครั้งนี้ตรงข้ามกับการค้นคว้าของอมรา มนัสวานิช² ซึ่งศึกษาครูในภาคการศึกษาที่ 2 และ จรรยา คุณมี³ ซึ่งศึกษาครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและพบว่าครูสังคมศึกษาส่วนมากขาดความรู้วิธีสอน

เป็นที่น่าสังเกตว่าจารย์ จิตนุสนธิ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพฯ เช่นเดียวกับผู้วิจัย ผลการวิจัยจึงคล้ายคลึงกัน แต่การวิจัยของอมรา มนัสวานิช และ จรรยา คุณมี ซึ่งศึกษาครูในสวนภูมิภาค ผลการวิจัยจึงต่างกันกับการวิจัยนี้ ซึ่งพอจะชี้ให้เห็นว่าครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพฯ มีคุณวุฒิถึงชั้นปริญญาตรีเป็นส่วนมาก แต่ในสวนภูมิภาคครูยังขาดคุณวุฒิ

2. ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าหลักสูตรสังคมศึกษาเนื้อหาวิชามากเกินไป เนื้อหาหลักสูตรแต่ละระดับชั้นซ้ำซ้อนกัน ผลการค้นคว้าครั้งนี้ใกล้เคียงกับผลการค้นคว้าของศิริวรรณ สุวรรณอากาศ⁴ ที่พบว่าเนื้อหาวิชาในหลักสูตรสังคมศึกษามากเกินไป แต่

¹จารย์ จิตนุสนธิ, "ปัญหาการสอนวิชาภูมิศาสตร์ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา" (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513).

²อมรา มนัสวานิช, เรื่องเดิม.

³จรรยา คุณมี, "การศึกษาทั่วไปที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนวิชาภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา, 2513).

⁴ศิริวรรณ สุวรรณอากาศ, "ปัญหาการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

เวลาเรียนมีน้อยไม่ได้ลึกซึ้ง และเนื้อหาหลักสูตรแต่ละระดับชั้นซ้ำซ้อนจนเกินไป

3. ครูสังคัมศึกษาและนักศึกษาผู้ใหญ่มีความเห็นที่ตรงกันว่าหนังสือแบบเรียนเนื้อหาล้าสมัยไม่ทันเหตุการณ์ และแบบเรียนมีคำตาม แบบฝึกหัด รูปภาพ และแผนที่ประกอบน้อยเกินไป ผลการค้นคว้านี้ใกล้เคียงกับผลการค้นคว้าของจารย์ จิตนุสนธิ⁵ และคำริ เกิดเกตุ⁶ ที่พบว่าแบบเรียนไม่มีคำตามท้ายบทไม่มีกิจกรรมที่ดี และเนื้อหาล้าสมัยไม่ทันเหตุการณ์

4. การเตรียมการสอนวิชาสังคัมศึกษา ครูส่วนใหญ่เตรียมการสอนอย่างดีทุกครั้ง ผลการค้นคว้าสอดคล้องกับการค้นคว้าของคำริ เกิดเกตุ⁷ และปาริชาติ วรรณประภา⁸ ที่พบว่าครูส่วนใหญ่เตรียมการสอนอย่างดีทุกครั้ง

5. การกำหนดวัตถุประสงค์ก่อนทำการสอน ครูส่วนใหญ่กำหนดวัตถุประสงค์ก่อนทำการสอนของแต่ละเรื่องหรือแต่ละครั้ง ผลการค้นคว้าสอดคล้องกับการค้นคว้าของสมประสงค์ นวมบุญลือ⁹ ที่พบว่าครูส่วนมากกำหนดวัตถุประสงค์ก่อนทำการสอนทุกบทเรียน

6. วิธีสอนที่ครูใช้มากเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่การอธิบายบทเรียนประกอบการใช้อุปกรณ์การสอนซึ่งตรงกับความเห็นของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ว่าวิธีสอนที่นักศึกษาต้องการให้ครูใช้มากที่สุดคืออธิบายบทเรียนประกอบการใช้อุปกรณ์การสอน ผลการค้นคว้าสอดคล้องกับการค้นคว้าของปาริชาติ วรรณประภา¹⁰ ที่พบว่านักเรียนส่วนมากชอบการสอนแบบบรรยาย

⁵จารย์ จิตนุสนธิ, เรื่องเดิม.

⁶คำริ เกิดเกตุ, "ปัญหาการสอนวิชาภูมิศาสตร์ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เขตภาคการศึกษา 1" (วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต คณะคุรุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515).

⁷เรื่องเดียวกัน.

⁸ปาริชาติ วรรณประภา, "ปัญหาการสอนวิชาภูมิศาสตร์ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517).

⁹สมประสงค์ นวมบุญลือ, เรื่องเดิม.

¹⁰ปาริชาติ วรรณประภา, เรื่องเดิม.

โดยใช้อุปกรณ์การสอนประกอบ

7. การจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนครูส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาวิชาสังคมศึกษามากเกินไปจนไม่มีเวลาจัดกิจกรรมในช่วงโมงสอนใด ผลการค้นคว้าตรงกับการค้นคว้าของปาริชาติ วรรณประภา¹¹ ที่ว่า การจัดกิจกรรมมีปัญหาเนื่องมาจากเนื้อหาวิชาในหมวดสังคมศึกษามากเกินไป เช่น ภูมิศาสตร์ ทำให้ครูไม่มีเวลาจัดกิจกรรมในช่วงโมงสอนใด

8. ในเรื่องการใช้อุปกรณ์การสอน ครูและนักศึกษาผู้ใหญ่มีความเห็นตรงกัน คือ การใช้อุปกรณ์การสอนช่วยให้นักศึกษาสนใจและเข้าใจบทเรียนใดคือ อุปกรณ์การสอนที่ครูใช้ค่อนข้างมากคือแผนที่ ผลการค้นคว้าตรงกับการค้นคว้าของศิริวรรณ สุวรรณอากาศ¹² ที่พบว่าอุปกรณ์การสอนที่ครูส่วนใหญ่ใช้มากที่สุดคือแผนที่ และการใช้อุปกรณ์การสอนช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนดีขึ้น

ส่วนปัญหาในเรื่องอุปกรณ์การสอนครูส่วนใหญ่เห็นว่าอุปกรณ์การสอนของโรงเรียนมีไม่เพียงพอ ตรงกับผลการค้นคว้าของวัชรา คลายนาทร¹³ เขาวภา สิงหะพันธ์¹⁴ และสมประสงค์ นวมบุญลือ¹⁵ ที่พบว่าอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนขาดแคลนและมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการ

9. ครูและนักศึกษาผู้ใหญ่มีความเห็นตรงกันใน เรื่องการวัดผลการสอนสังคมศึกษาว่าวิธีการวัดผลที่ครูใช้มากเป็นอันดับที่ 1 คือ ใ้ช้ข้อทดสอบแบบปรนัยและอัตนัยรวมกัน กำหนดเวลาการวัดผลที่ครูใช้มากเป็นอันดับที่ 1 คือ วัดผลเมื่อสอนจบบทเรียนหนึ่งๆ

¹¹"เรื่องเดียวกัน."

¹²ศิริวรรณ สุวรรณอากาศ, "เรื่องเดิม."

¹³วัชรา คลายนาทร, "เรื่องเดิม."

¹⁴เขาวภา สิงหะพันธ์, "เรื่องเดิม."

¹⁵สมประสงค์ นวมบุญลือ, "เรื่องเดิม."

ซึ่งตรงกับความต้องการของนักศึกษาส่วนใหญ่เช่นกัน ผลการค้นคว้าสอดคล้องกับการค้นคว้าของปาริชาติ วรรณประภา¹⁶ และสมประสงค์ นวมบุญดี¹⁷ ที่ว่าวิธีการวัดผลที่ครูใช้เป็นส่วนมากคือใช้ข้อทดสอบทั้งแบบปรนัยและอัตนัยรวมกัน และนักเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้มีการวัดผลทุกครั้งที่จบบทเรียน

ขอเสนอแนะ

จากการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการเรียนและการสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่อันดับที่ 5 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไข้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนวิชานี้ให้ดียิ่งขึ้นดังนี้

1. กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ผู้ซึ่งรับผิดชอบต่อการดำเนินงานของโรงเรียนผู้ใหญ่โดยตรงควรปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
 - 1.1 ควรระงับการขยายโครงการเปิดโรงเรียนผู้ใหญ่ระดับที่ 5 ไว้เสียก่อน แล้วมุ่งปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนผู้ใหญ่ที่เปิดแล้วให้มีคุณภาพที่ดีขึ้นในทุกด้าน เป็นตัวอย่างที่ดีแก่โรงเรียนที่จะเปิดต่อไปในอนาคต เพราะปรากฏว่าหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ระดับที่ 5 ยังไม่สมบูรณ์และมีข้อบกพร่องมาก
 - 1.2 ควรปรับปรุงเนื้อหาของวิชาสังคมศึกษาในหลักสูตร ให้สนองต่อความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน และเนื้อหาต้องทันสมัยเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน
 - 1.3 ปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์การสอน เป็นปัญหาที่นักศึกษาเสนอเป็นอันดับที่ 1 กองการศึกษาผู้ใหญ่ควรจัดหาอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นแก่ครูให้มากขึ้นและควรให้ครูได้รับการอบรมการใช้เครื่องมือที่เป็นอุปกรณ์ในการสอนด้วย
 - 1.4 การวัดผลการสอนสังคมศึกษาโดยวิธีการคิดคะแนนเป็นอันดับนั้นถ้า

¹⁶ปาริชาติ วรรณประภา, "เรื่องเดิม."

¹⁷สมประสงค์ นวมบุญดี, "เรื่องเดิม."

ทำถูกต้องตามระเบียบทางสถิติจริง ๆ จะมีประสิทธิภาพสูง แต่วิธีการคิดคะแนนเป็นอันดับ ที่ถูกต้องจำเป็นจะต้องได้รับการฝึกฝนและอบรมให้เข้าใจอย่างแท้จริง จึงขอเสนอแนะให้มีการอบรมครู เรื่องการวัดผลอย่างจริงจัง เพื่อให้การวัดผลการสอนสังคมศึกษามีความมั่นคง และเชื่อถือได้

1.5 ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความสงสัยของใจในนโยบายของ โรงเรียนผู้ใหญ่อันดับ 5 จึงควรจะได้จัดให้มีการชี้แจงให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของโรงเรียนผู้ใหญ่อ่างกระจางซัด ทั้งนี้อาจทำได้โดยให้ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา วิทยากรสังคมศึกษา เข้าประชุม รวมทั้งความคิดเห็น และชี้แจงข้อสงสัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนสังคมศึกษา

2. ผู้บริหารโรงเรียน เป็นบุคคลสำคัญในการจัดการศึกษาในโรงเรียน ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะดังนี้คือ

2.1 ผู้บริหาร ควรมองเห็นความสำคัญของหมวดวิชาสังคมศึกษาเท่าเทียมกับหมวดวิชาอื่น ๆ การจัดครูสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนนั้นควรให้ครูที่ศึกษาวิชาสังคมศึกษาโดยตรงเป็นผู้สอน เพื่อให้การเรียนและการสอนเกิดประสิทธิภาพ

2.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมการเรียนและการสอนสังคมศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูง โดยจัดอาคารเรียน อุปกรณ์ และห้องสมุดให้ครบถ้วนสมบูรณ์ โดยเฉพาะห้องสมุดควรเปิดให้นักศึกษาผู้ใหญ่ในภาคค่ำใช้บริการได้ด้วย

3. ครูสอนวิชาสังคมศึกษา เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด ซึ่งจะทำให้การเรียนและการสอนในโรงเรียนผู้ใหญ่อ่างกระจางซัดมีประสิทธิภาพสูง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้คือ

3.1 ครูสังคมศึกษาควรศึกษาหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนผู้ใหญ่อ่างกระจางซัด เพื่อเข้าใจวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินงาน ตลอดจนหลักสูตรของโรงเรียนผู้ใหญ่อ่างกระจางซัด โดยเฉพาะศึกษาถึงปัญหาต่าง ๆ ของนักศึกษาผู้ใหญ่ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ ทัศนคติ ปัญหาและความสามารถ เพื่อสามารถเข้าใจสภาพการเรียนการสอนที่แท้จริง และสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

3.2 ครูสังคมศึกษาคควรพยายามจัดหาอุปกรณ์การสอนบ้าง เช่น ผลิตภัณฑ์ อุปกรณ์การสอนด้วยตนเองร่วมกับนักศึกษา คิดขอขอเอกสารจากหน่วยราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนสังคมศึกษา ฯลฯ เพื่อใช้ประกอบการสอน

3.3 ครูสังคมศึกษาต้องพยายามค้นหาวิธีการสอนที่ดีและเหมาะสมกับบทเรียนแต่ละบท เพื่อช่วยให้นักศึกษาสนใจเรียนมากขึ้น ซึ่งอาจจะช่วยลดปัญหาเรื่องการขาดเรียนบอกลงไต่บาง

3.4 สร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนและการสอนสังคมศึกษา เช่น ครูเป็นกันเองกับนักศึกษา สนใจนักศึกษาทุกคน แต่ก็สามารถควบคุมชั้นเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยที่ดี

3.5 ครูควรรักษาเวลาในการสอนกล่าวคือเขาสอนตรงเวลา เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักศึกษา

4. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ทำวิจัยโรงเรียนผู้ใหญ่อีกในโอกาสต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้คือ

4.1 ควรทำการวิจัยการบริหารงานในโรงเรียนผู้ใหญ่อะดับที่ 5

4.2 ควรศึกษาปัญหาการเรียนและการสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่อะดับที่ 5 ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

4.3 ควรวิเคราะห์สัมฤทธิ์ผลในการเรียนและการสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่อะดับที่ 5 ทั้งในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค

4.4 ควรศึกษาปัญหาการสอนของแต่ละวิชาในหมวดสังคมศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่อะดับที่ 5 ทั้งในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค

4.5 ควรศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียนผู้ใหญ่อะดับอื่น ๆ ควบตามแนวทางๆ ที่กล่าวมาข้างต้น